Ulkoministeriö, Turvallisuuspolitiikan ja
kriisinhallinnan yksikkö POL-10

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto

HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Teema: Kriisinhallinta 22.10.

Yksikönpäällikön sijainen Hanna Lepistö, ulkoministeriö

Sotilaallinen kriisinhallinta

Suomi jatkaa osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan hallitusohjelman ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon painopisteiden mukaisesti. Suomelle on jatkossakin tärkeä taata riittävä osallistumistaso sekä sotilaallisessa että siviilikriisinhallinnassa. Nopeat muutokset sekä Euroopan että Euroopan lähialueiden turvallisuusympäristöissä edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Kansainvälisillä operaatioilla Suomi edistää alueiden yhteiskunnallista vakautta ja torjuu hallitsematonta siirtolaisuutta. Osallistumalla kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan vahvistetaan myös kansallista puolustuskykyämme ja kansallisia valmiuksiamme. Suomen toiminnassa korostuu kriisialueiden omien turvallisuusrakenteiden ja turvallisuustoimijoiden kouluttaminen. Suomen lähestymistavassa painottuvat kokonaisvaltainen kriisinhallinta sekä toiminnan vaikuttavuus ja tarveperustaisuus.

Suomi osallistuu tällä hetkellä kahteentoista sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon enintään 450 sotilaalla. Suurimmat kriisinhallintaoperaatiot ovat YK:n UNIFIL-operaatio Libanonissa ja Nato-johtoinen KFOR-operaatio Kosovossa. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan sekä Gazan sota heijastusvaikutuksineen ovat vaikuttaneet myös kriisinhallintaan. Suomi osallistuu Ukrainaa tukevaan EU:n sotilaalliseen EUMAM Ukraine –avustusoperaatioon, Ison-Britannian johdolla toteutettavaan Interflex-koulutusoperaatioon sekä Naton Ukraina tukeen (Nato Security Assistance and Training for Ukraine, NSATU). Suomi osallistuu operaatioihin myös Välimeren alueella, Lähi-idässä ja Afrikassa, Punaisella merellä, Irakissa, Somaliassa ja Mosambikissa.

Sotilaallisen kriisinhallinnan menot koostuvat ulkoministeriön momentin 24.10.20 suomalaisen kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoista sekä puolustusministeriön momentin 27.30.20 kattavasta sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoista.

Vuonna 2024 budjetoidut määrärahat olivat noin 120 miljoonaa euroa ja vuonna 2025 menojen arvioidaan olevan edelleen yhteensä noin 120 miljoonaa euroa.

Suomi jatkaa aktiivista ja monipuolista osallistumista kansainväliseen kriisinhallintaan YK:n, Naton, EU:n sekä muiden kansainvälisten koalition puitteissa toteutettavaan sotilaalliseen kriisinhallintaan. Suomen kriisinhallintaosallistumisen maantieteelliset painopisteet heijastavat toimintaympäristön kehittymistä ja kansainvälisiä kriisinhallinnan

tarpeita. Eurooppa ja Euroopan lähinaapurusto säilyvät Suomen kansainvälisen kriisinhallinnan keskeisenä maantieteellisenä painopisteenä.

Muutoksia: EUMAM-avustusoperaation kansallisen osallistumisen enimmäismäärä on nostettu kymmenellä hengellä vuosille 2025-2026. Suomen osallistuminen OIR-operaatioon ei enää jatku vuonna 2025.

Esitetään: ***Edellä esitetyn perusteella ministeriön ehdotus vuoden 2025 talousarvioesitykseksi on 53 080 000 euroa.***

Siviilikriisinhallinta

Hallitusohjelman tavoitteena on, että Suomi osallistuu aktiivisesti kansainväliseen siviilikriisinhallintaan. Siviilikriisinhallinnan tavoitteena on ennaltaehkäistä konflikteja ja edistää niiden ratkaisua sekä kohdealueiden vakautta ja demokratia- ja oikeusvaltiokehitystä. Suomen osallistumisen painopiste on Euroopassa ja lähinaapurustossa, jonka vakaudella on suorimmat heijastusvaikutukset Suomen turvallisuuteen. Ukrainan tukeminen ja turvallisuussektorin vahvistaminen on Suomelle ensisijaista. Suomi pitää yllä osallistumista myös Georgiassa, Armeniassa, Kosovossa ja Moldovassa. Afrikassa ja Lähi-idässä Suomen painopisteinä ovat Irak ja Somalia, missä tavoitteinamme on vakauttaa kriisialueita ja vaikuttaa hallitsemattomaan muuttoliikkeeseen puuttumalla ilmiön perussyihin.

Suomella on lokakuussa 2024 noin 130 asiantuntijaa siviilikriisinhallinnan operaatioissa sekä sihteeristötehtävissä EU:n, YK:n, ICC:n, Etyjin, ja Naton puitteissa Kriisinhallintakeskuksen (CMC Finland) lähettäminä. Lisäksi YK:n apulaisasiantuntija- ja vapaaehtoisohjelmissa on noin 15 henkeä ulkoministeriön lähettäminä.

Siviilikriisinhallinnalle on akuutti ja kasvava tarve konfliktien lisääntymisen vuoksi. Suomen on varauduttava kansainvälisen siviilikriisinhallinnan merkittävään kasvuun mm. Ukrainassa, Sudanissa sekä Lähi-idän alueella esim. Gazan vakauttamistoimien ja palestiinalaisalueiden valtionrakennuksen osalta. EU on joutunut käynnistämään uusia operaatioita mm. Armeniaan ja Moldovaan sekä Guineanlahden valtioihin, jonne Sahelin alueen epävakaus leviää nopeasti.

Muutos: Valtioneuvoston kehyspäätöksellä siviilikriisinhallintamomentille on osoitettu vuodelle 2025 lähes kaksi miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Esitetään: ***Edellä esitetyn perusteella ministeriön ehdotus vuoden 2025 talousarvioesitykseksi on 17 485 000 euroa.***